

Відповіді до завдань
II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки
9 – 10 клас 2021-2022 н.р.

Тести. Тільки 1 правильна відповідь

1. Метою «раціонального» споживача є максимізація:

- А граничної корисності
- Б граничної та сукупної корисностей одночасно
- В сукупної корисності**
- Г середньої корисності

2. Потреби — це...

- А бажання мати тільки якісні товари
- Б необхідність біологічного виживання
- В сформована, усвідомлена необхідність людини в певних благах**
- Г неусвідомлена необхідність людини в чомусь

3. Закон попиту формулюється так:

- А перевищення величини пропозиції над величиною попиту призводить до дефіциту товару
- Б за вищою ціною люди готові купити меншу кількість товару**
- В люди готові купувати більше товарів, коли їх доходи зростають
- Г за нижчою ціною люди готові купити меншу кількість товару

4. Сукупна корисність — це:

- А загальна сума задоволення від споживання певного набору благ
- Б мінімальна сума задоволення від споживання певного набору благ
- В середня величина задоволення від споживання певного набору благ
- Г додаткове задоволення від споживання додаткової одиниці блага

5.Що з наведеного переліку є капіталом, якщо останній розглядати як чинник виробництва?

- А гроші
- Б конвеєрна лінія на автозаводі**
- В працівник фабричного цеху
- Г інструкція до верстата з числовим програмним управлінням

6. Нерозроблене нафтове родовище може бути прикладом:

- А природних ресурсів**
- Б капітальних ресурсів
- В неекономічного блага
- Г інформаційних ресурсів

7. Товар вважається нормальним, якщо попит на нього:

- А зростає зі зростанням ціни товару-замінника
- Б зменшується зі зростанням доходів споживачів
- В зростає зі зростанням доходів споживачів**
- Г скорочується зі зростанням ціни товару-доповнювача

8. Суспільні товари — це товари:

- А створені суспільством протягом певного періоду часу
- Б створені протягом усієї історії існування суспільства
- В необхідні для економічного процвітання суспільства
- Г які можуть бути споживані одночасно різними людьми**

9. Попит на квіти 8 Березня:

- А еластичний
- Б нееластичний**
- В одиничної еластичності
- Г абсолютно еластичний

10. Чи належать гроші до виробничих ресурсів?

- А** так, якщо на ці гроші купують капітальні ресурси
- Б** ні, якщо вони не перебувають на банківському рахунку
- В** так, але тільки за умов, коли оплачуються товари та послуги
- Г** ні, оскільки гроші є фінансовим засобом

11. Головні чинники у формуванні ціни — це:

- А** середні витрати виробництва
- Б** попит і пропозиція
- В** маржинальні витрати виробництва
- Г** суб'єктивна оцінка споживачів

12. Внутрішні витрати — це:

- А** витрати на власний і самостійно використовуваний ресурс
- Б** витрати підприємця на придбання ресурсів, які не належать цій фірмі
- В** витрати на оплату енергоносіїв
- Г** інвестиції

13. Рентабельність підприємства — це:

- А** відсоток виробленої продукції
- Б** співвідношення собівартості продукції до її кількості, виражене у відсотках
- В** співвідношення реалізованої продукції до виробленої на підприємстві, виражене у відсотках
- Г** співвідношення прибутку до вартості основних виробничих фондів та оборотних засобів, виражене у відсотках

14. Пір'я гагари можна назвати грошима, якщо

- А** вони однакові за розміром
- Б** усі приймають їх як оплату за товари й послуги
- В** їх легко розділяти на частини і в такий спосіб «давати здачу»
- Г** їх важко добути

15. Якщо, незважаючи на зміну ціни товару, загальна виручка не змінюється, коефіцієнт цінової еластичності:

- А** більше ніж 1
- Б** менше ніж 1
- В** дорівнює 0
- Г** дорівнює 1

16. Якщо за нижчої ціни товару споживач може купити товар, не відмовляючи собі у придбанні інших альтернативних товарів, то спрацює:

- А** ефект доходу
- Б** ефект заміщення
- В** ефект Веблена
- Г** ефект Гіффена

17. Якими є наслідки збільшення кількості покупців на ринку?

- А** збільшується величина попиту за незмінної кривої попиту
- Б** зменшується величина попиту за незмінної кривої попиту
- В** крива попиту зсувається вправо
- Г** крива попиту зсувається вліво

18. Як визначається продуктивність праці в економіці?

- А** випуск продукції на одиницю використовуваного ресурсу в одиницю часу
- Б** максимальна кількість продукції, яку може виготовити підприємство за одиницю часу
- В** кількість ресурсів, необхідна для виробництва певного обсягу продукції
- Г** здатність активів перетворюватися на готівку

19. Представники якого напрямку в економічній науці вважали торгівлю джерелом багатства нації?

- А** фізіократи

Б меркантилісти

В кейнсіанці

Г монетаристи

20. Який ефект спостерігається на ділянці кривої пропозиції праці з від'ємним нахилом?

А ефект випуску

Б ефект доходу

В ціновий ефект

Г ефект заміщення

Задачі

Задача №1 (5 балів)

Економічна система характеризується такими показниками (млрд євро):

$$C = 20 + 0,7(Y - T);$$

$$I_g = 40;$$

$$t = 35\%; G = 50; X_n = 10.$$

Розрахуйте обсяг ВВП.

Розв'язок:

$$ВВП - Y; T = tY;$$

$$Y = C + G + I_g + X_n;$$

$$Y = 20 + 0,7(Y - T) + 50 + 40 + 10;$$

$$0,545Y = 120;$$

$$Y = 220,18$$

$$\text{Відповідь: } ВВП = Y = 220,18$$

Задача №2 (10 балів)

Фермер має три поля, які є однорідними. На цих полях він вирощує картоплю, цукровий буряк і пшеницю. На першому полі фермер може виростити 20 т. картоплі, або 30 т. цукрового буряку, або 15 т. пшениці, на другому - 10 т., 12 т., 8 т. відповідно, а на третьому - 30 т., 50 т., 20 т. Побудуйте криву виробничих можливостей фермера в координатах «картопля-пшениця», якщо відомо, що обов'язково необхідно виростити 50 т. цукрового буряка.

Розв'язок:

Знайдемо альтернативні вартості 1 т. буряку на кожному полі:

$$I: 30 \text{ т.б.} = 20 \text{ т.к.}$$

$$1 \text{ т.б.} = 2/3 \text{ т.к.}$$

$$30 \text{ т.б.} = 15 \text{ т.п.}$$

$$1 \text{ т.б.} = 1/2 \text{ т.п.}$$

$$II: 12 \text{ т.б.} = 10 \text{ т.к.}$$

$$1 \text{ т.б.} = 5/6 \text{ т.к.}$$

$$12 \text{ т.б.} = 8 \text{ т.п.}$$

$$1 \text{ т.б.} = 3/4 \text{ т.п.}$$

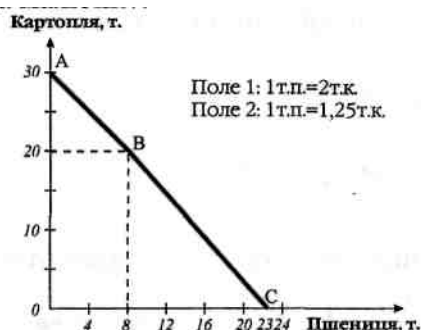
$$III: 50 \text{ т.б.} = 30 \text{ т.к.}$$

$$1 \text{ т.б.} = 3/5 \text{ т.к.}$$

$$50 \text{ т.б.} = 20 \text{ т.п.}$$

$$1 \text{ т.б.} = 0,4 \text{ т.п.}$$

Найменша альтернативна вартість 1 т. буряку на III полі, тому цукровий буряк необхідно вирощувати на III полі. Вільними залишаться I і II поле, на яких фермер буде вирощувати пшеницю і картоплю. Крива КВМ в координатах «картопля-пшениця» буде мати вигляд, показаний на малюнку

Задача №3 (15 балів)

Попит і пропозиція на певний товар описуються рівняннями: $Q_d = 8 - P$,

$Q_s = -4 + 2P$. Уряд виплачує виробнику дотацію у розмірі 1 гр.од. за одиницю товару. Визначте:

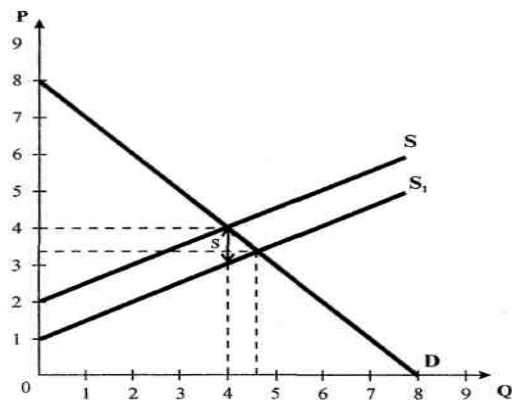
- 1) початкову рівноважну ціну та початковий рівноважний обсяг продажу;
- 2) рівноважну ціну та рівноважний обсяг після введення дотації (субсидії);
- 3) суму бюджетних витрат;
- 4) відповіді проілюструйте графічно.

Розв'язок:

Знайдемо початкову рівноважну ціну та початковий рівноважний обсяг продажу: $8 - P = -4 + 2P$, звідси $P = 4$, $Q = 4$. Дотація виробнику - неціновий фактор пропозиції, який зміщує її праворуч, паралельно до початкової кривої пропозиції на величину дотації (субсидії). Знайдемо функцію пропозиції після введення дотації: $Q_s = -4 + 2(P + 1)$, або $Q_s = -2 + 2P$.

Знаходимо нову рівноважну ціну та новий рівноважний обсяг продажу:

$8 - P = -2 + 2P$, звідси $P^* = 3,33$, $Q^* = 4,67$. Сума бюджетних витрат: $S = s \cdot Q^*$, де s - величина дотації (субсидії). $S = 1 \cdot 4,67 = 4,67$ гр.од.

Відповіді до завдань
II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки
11 клас 2021-2022 н.р.

Тести. Тільки 1 правильна відповідь

1. Яка категорія людей виграє від раптового зростання темпів інфляції?

- А люди, що живуть на фіксовану пенсію
- Б люди, що отримали безпроцентну позику
- В власники страхових полісів, що застрахували своє життя
- Г вкладники ощадбанків

2. Негативний зовнішній ефект виникає тоді, коли:

- А ви зробили щеплення від грипу й виявилось, що учні вашого класу хворіли менше, ніж паралельного
- Б готуючись до занять, ви із задоволенням слухаєте музику з кімнати своєї сестри
- В збільшилося виробництво алкогольних напоїв, й відтоді стала зростати кількість автомобільних аварій
- Г популярні бойовики спричиняють зростання попиту на послуги тренерів із карате

3. Сукупна корисність зростає, коли гранична корисність:

- А зменшується
- Б збільшується
- В зменшується, але є додатною
- Г є від'ємною

4. Як розраховується прибуток?

- А шляхом множення кількості проданих товарів на ціну одиниці товару
- Б шляхом додавання всіх доходів, отриманих із різних джерел
- В шляхом віднімання всіх витрат із сумарного доходу (виручки)
- Г будь-яким із трьох перелічених вище способів

5. Рівняння обміну І. Фішера може бути представлене формулою:

- А $MxV = PxQ$
- Б $MQ = PV$
- В $PM = PQ$
- Г $VQ = MP$

де M — кількість грошей в обігу; V — швидкість обігу грошової одиниці;

Q — кількість реалізованих товарів і послуг; P — середня ціна одиниці товару й послуги.

6. Дивіденд — це:

- А вид послуги
- Б грошовий інструмент
- В частина прибутку корпорації
- Г вид податку

7. Земельна рента, яку отримує власник землі, збільшиться, якщо за інших рівних умов:

- А зменшиться ціна на землю
- Б крива попиту на землю зсунеться ліворуч
- В збільшиться продуктивність землі як чинника виробництва
- Г знизяться ціни на сільськогосподарську продукцію

8. Економічна раціональність передбачає таку поведінку людей, за якої:

- А кожен суб'єкт ринкових відносин ощадливо витрачає гроші
- Б кожен суб'єкт ринкових відносин має діяти відповідно до інструкцій
- В кожна людина робить вибір, порівнюючи свої витрати та вигоди
- Г усі люди діють однаково, потрапивши в однакові умови.

9. Позитивний вплив на розширення використання електронних грошей як засобу платежу має:

А збільшення емісії грошових знаків

Б розвиток кредиту

В зниження інфляції

Г розширення безготівкових розрахунків

10. Відомо, що рівноважна ціна «очищує» ринок. Це означає, що:

А на ринку переважають продавці й відчувається надлишок продукції

Б на ринку переважають покупці й існує надлишок продукції

В на ринку немає незручних нестач для покупців і надлишку для продавців

Г механізм дії законів попиту і пропозиції звільняє ринок від неякісних та непотрібних товарів

11. У перший рік продуктивність праці зросла на 20 %, а в другій — на 10 %. На скільки відсотків збільшилася продуктивність праці за два роки?

А на 20 %

Б на 15 %

В на 30 %

Г на 32 %

12. Рентабельність підприємства — це:

А відсоток виробленої продукції

Б співвідношення собівартості продукції до її кількості, виражене у відсотках

В співвідношення реалізованої продукції до виробленої на підприємстві, виражене у відсотках

Г співвідношення прибутку до вартості основних виробничих фондів та оборотних засобів, виражене у відсотках

13. У будь-якій конкурентній галузі ціна рівноваги довгострокового періоду встановлюється на рівні мінімуму:

А АТС

Б AFC

В AVC

Г MC

14. До зовнішніх витрат належить:

А нормальний прибуток підприємця

Б витрати на робочу силу

В витрати на ресурси, які є власністю підприємця

Г можливий дохід на капітал

15. Які операції належать до активних операцій комерційного банку?

А застава своїх цінних паперів в іншому банку

Б відкриття депозитного рахунку для фірми

В надання кредиту підприємцеві

Г зняття комісійних за обслуговування клієнтів

16. Загальні витрати за нульового обсягу виробництва дорівнюють:

А постійним витратам

Б економічним витратам

В заробітній платі

Г витратам на сировину

17. Ціна на апельсини підвищилася від 10 грош. од. до 14 грош. од. Обсяг попиту зріс від 65 до 80 т на тиждень. Цінова еластичність попиту становить:

А 0,625

Б 0,1

В 0,7

Г неможливо визначити

18. Позитивна економіка вивчає:

А що є

Б що має бути

В позитивні тенденції економічного розвитку

Г позитивні тенденції економічного розвитку різних країн світу

19. Якою буде пропозиція землі, якщо брати до уваги альтернативні варіанти застосування земельних ділянок (наприклад, як місце для забудови)?

А нееластичною

Б одиничної еластичності

В абсолютно нееластичною

Г еластичною

20. Внутрішньогалузева конкуренція приводить:

А до виникнення ефекту заміщення

Б до встановлення єдиної ринкової ціни на стандартизовану продукцію

В до зрівнювання галузевих норм прибутку в середню норму прибутку

Г до появи нецінових методів ринкової боротьби (реклама, диференціація якості продукції тощо)

Задачі.**Задача № 1 (5 балів)**

Функція корисності споживача $U = 2xy$, дохід споживача - 48 грн., ціна товару X рівна 2 грн., ціна товару $Y = 3$ грн. Яку кількість товарів X і Y придбає раціональний споживач? Чому дорівнює MRS_{xy} в точці рівноваги споживача?

Розв'язання:

Оптимальний набір товарів X і Y , який придбає раціональний споживач знайдемо, розв'язавши систему рівнянь:

$$\begin{cases} \frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y} \\ I = x \cdot P_x + y \cdot P_y \end{cases}$$

$$MU_x = U'(x) = 2y.$$

$$MU_y = U'(y) = 2x.$$

$$\frac{2y}{2} = \frac{2x}{3}, \text{ звідси } x = \frac{3}{2}y.$$

Підставимо значення x в 2-ге рівняння системи:

$$48 = \frac{3}{2}y \cdot 2 + y \cdot 3,$$

$$x = \frac{3}{2} \cdot 8 = 12.$$

Отже, раціональний споживач купить 12 одиниць товару X та 8 одиниць товару Y .

$$MRS_{xy} = \frac{P_x}{P_y} = \frac{2}{3}.$$

Задача №2 (15 балів)

Функція попиту на продукцію монополіста має вигляд $Q_d = 100 - P$, а функція сукупних витрат

$$TC = 500 + 10Q + 0,5Q^2$$

Скільки втрачає монополіст, якщо державні органи обмежили ціну на його продукцію на рівні 60 гр.од.?

Розв'язання:

1. Визначимо максимальний прибуток монополіста:

$$MR = MC$$

З функції попиту $P = 100 - Q$, отже $MR = 100 - 2Q$. $MC = TC'(Q) = 10 + Q$. $100 - 2Q = 10 + Q$, звідси $2 = 30$. $P = 100 - 30 = 70$.

$$J_P = 70 \cdot 30 - 500 - 10 \cdot 30 - 0,5 \cdot 30^2 = 850$$

2. Економічний прибуток монополіста, якщо державні органи обмежили ціну до 60 гр.од.
 $U_x = 100 - 60 = 40$.

$$E_P = 60 \cdot 40 - 500 - 10 \cdot 40 - 0,5 \cdot 40^2 = 700$$

Відповідь: монополіст втратив: $\Delta E_P = 850 - 700 = 150$ гр.од.

Задача №3. (15 балів)

На ринку монополії попит задається функцією $Q_d = 500 - P$. Сукупні витрати монополії задаються співвідношенням $TC = Q^2 + 100Q + 10000$. Держава, турбуючись про добробут громадян, встановила, що монополія не може встановлювати ціну вище 350 грн. Знайдіть прибуток монополії в таких умовах. На яку величину максимальний прибуток монополії більший за прибуток при цінових обмеженнях?

Розв'язання:

1. Знайдемо монополістичну ціну, за якої вона максимізує свій прибуток, розв'язавши рівняння $MR = MC$. Знайдемо з функції попиту ціну: $P = 500 - Q$, отже граничний виторг: $MR = 500 - 2Q$. Граничні витрати: $MC = TC'(Q) = 2Q + 100$. $500 - 2Q = 2Q + 100$, звідси $Q = 100$.

$$P = 500 - 100 = 400$$

Максимальний економічний прибуток монополії буде рівним:

$$J_{Pmax} = 100 \cdot 400 - 100^2 - 100 \cdot 100 - 10000 = 10000$$

При $P = 350$, $Q = 150$. Знайдемо економічний прибуток монополії при $P = 350$.

$$E_P = 350 \cdot 150 - 150^2 - 100 \cdot 150 - 10000 = 5000$$

Відповідь: Отриманий монополією прибуток при $P = 350$, на 5000 менший за максимальний економічний прибуток монополії.